

PRETHODNO PRIPĆENJE
UDK 657.633:<658.1:330.131.7

Nikolina Smrekar, univ. spec. oec.

**USKLAĐIVANJE NACIONALNE I MEĐUNARODNE
REGULATIVE FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA MALIH I
SREDNJIH PODUZEĆA**

**THE HARMONISATION OF NATIONAL AND INTERNATIONAL
REGULATION OF FINANCIAL REPORTING OF SMALL AND
MEDIUM-SIZED ENTERPRISES**

SAŽETAK: Usklađivanje računovodstvene regulative radi postizanja veće usporedivosti jedan je od najvažnijih ciljeva harmonizacije financijskog izvještavanja. Objavom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća mogu se uočiti određena područja Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja koja nisu regulirana na isti način te je vrlo vjerojatno da će kreatori nacionalne računovodstvene regulative nastojati revidirati i uskladiti postojeće nacionalne standarde s predloženim međunarodnim rješenjima. Stoga je i predmet istraživanja ovog rada analiza usklađenosti nacionalne i međunarodne regulative financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća.

KLJUČNE RIJEČI: regulativa financijskog izvještavanja, MSFI za MSP, HSFI, mala i srednja poduzeća.

ABSTRACT: Harmonization of accounting regulative for the purpose of achieving comparability is one of the most important goals in harmonization of financial reporting. Since International Financial Reporting Standards for Small and Medium-sized Entities are published it can be seen that some part of Croatian Financial Reporting Standards are not regulated in the same way so it is probably that creators of national regulative will revise and harmonize existing national regulative with proposed international solutions. Therefore the subject of this paper is analysis of harmonization of national and international regulative of financial reporting for small and medium-sized entities.

KEY WORDS: regulative of financial reporting, IFRS for SMEs, CFRS, small and medium-sized entities

1. UVOD

Računovodstvo malih i srednjih poduzeća predstavlja jedno od "novijih" područja računovodstva koje donedavno nije izazivalo adekvatnu pozornost stručne i znanstvene javnosti. U domaćoj literaturi taj segment računovodstva i njegove specifičnosti nisu bile predmetom rasprava iako je neosporna činjenica da preko 95% svih poduzeća čine upravo mala i srednja poduzeća kako u razvijenim tako i u tranzicijskim zemljama te zemljama u razvoju. Posao financijskog izvještavanja predstavlja jedno od najzahtjevnijih i najvažnijih segmenata računovodstva. Predmet istraživanja ovog rada je analiza usklađenosti predložene nacionalne i međunarodne regulative financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća. Harmonizacijom računovodstvene regulative unutar različitih zemlja nastoji se povećati usporedivost računovodstvene prakse radi zadovoljenja gospodarskih, financijskih te drugih informacijskih potreba internih korisnika, a posebice domaćih/stranih investitora te kreditora. U tom se smislu, komparativnom analizom regulative financijskog izvještavanja u RH i EU, nastoji dati pregled računovodstvenog tretmana nekih od najvažnijih područja financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća. Problematika zakonske regulative financijskog izvještavanja različito je tretirana u različitim zemljama. Neke zemlje Europske unije za segment malih i srednjih poduzeća predlažu ista računovodstvena rješenja kao i za velika poduzeća (npr. Cipar, Malta) dok s druge strane neke zemlje istom segmentu nude nacionalni set standarda financijskog izvještavanja (npr. Velika Britanija, Slovenija). Takvo mišljenje dijele i kreatori hrvatske računovodstvene regulative pa su tako, od siječnja 2008. godine, naša mala i srednja poduzeća dužna primjenjivati nacionalne *Hrvatske standarde financijskog izvještavanja* – u daljnjem tekstu HSFI. HSFI su nastali sukladno postojećem Zakonu o računovodstvu (NN 109/07.), a temeljeni su na domaćoj računovodstvenoj teoriji i praksi, odrednicama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja te na IV. i VII. Direktivi Europske unije. U srpnju 2009. godine Međunarodni odbor za računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board - u daljnjem tekstu IASB) izdaje *Međunarodne standarde financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća* – u daljnjem tekstu MSFI za MSP (International Financial Reporting Standards for Small and Medium-sized Entities). Izdanje ovih Standarda ima za osnovni cilj i zadaću pojednostavljenje ionako kompliciranih Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (International Financial Reporting Standards) odnosno izradu posebnih računovodstvenih standarda koji će biti prikladniji za mala i srednja poduzeća - u daljnjem tekstu MSP. Različitosti nacionalnih i međunarodnih računovodstvenih rješenja upućuju na činjenicu da postojeći sustav financijskog izvještavanja nije u potpunosti prilagođen potrebama naših malih i srednjih poduzeća, a ponajprije onih koji posluju na inozemnom tržištu. U tom se smislu nastoji ukazati na postojanje određenih područja nacionalnih standarda koja bi se u budućnosti trebala uskladiti s predloženim međunarodnim rješenjima što postaje imperativ ukoliko se zna da je računovodstvena harmonizacija jedan od koraka približavanja hrvatskih malih i srednjih poduzeća europskim i svjetskim tržišnim tijekovima.

2. OBILJEŽJA NACIONALNE RAČUNOVODSTVENE REGULATIVE ZA MALA I SREDNJA PODUZEĆA

Računovodstveni sustav svake zemlje pa tako i Republike Hrvatske, određen je zakonima, standardima te poreznim i ostalim propisima (slika 1).

Slika 1: Uređenje normativnog okvira računovodstva

Oni predstavljaju normativni okvir kojim se definira ponašanje sudionika sustava odnosno privrednih subjekata koji unutar njega djeluju. U RH područje računovodstva je regulirano, prije svega, *Zakonom o računovodstvu* – u daljnjem tekstu ZOR. Zakon o računovodstvu, u primjeni od 2008. godine ne samo da regulira problematiku financijskog izvještavanja već uređuje cjelokupno računovodstvo poduzetnika. Sadržajno je podijeljen u 37 članaka koji su strukturirani u okviru 13 glava (I. Opće odredbe, II. Knjigovodstvene isprave, III. Poslovne knjige, IV. Popis imovine i obveza, V. Standardi financijskog izvještavanja, VI. Odbor za standarde financijskog izvještavanja, VII. Financijski izvještaji, VIII. Godišnje izvješće, IX. Javna objava, X. Registar godišnjih financijskih izvješća, XI. Nadzor, XII. Kaznene i prekršajne odredbe i XIII. Prijelazne i završne odredbe). Godišnja financijska izvješća koja su poduzetnici u smislu ovog Zakona dužni sastavljati propisani su redom: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom tijeku, izvještaj o promjenama kapitala te bilješke uz financijske izvještaje. No, učinjena je iznimka gdje su mala poduzeća rasterećena u pogledu obveze sastavljanja izvještaja o novčanom tijeku te izvještaja o promjenama kapitala. Novo izvješće koje su dužni sastavljati srednja i velika poduzeća, a koje proizlazi iz odredbi članka 18. ZOR-a, jest sastavljanje godišnjeg izvješća. Ono mora objektivno prikazati razvoj i rezultat poslovanja poduzetnika te njegov položaj opisan glavnim rizicima i neizvjesnošću s kojima se suočava kao i drugim informacijama o zaštiti okoliša ili o radnicima ukoliko je to nužno za bolje razumijevanje razvoja, rezultata poslovanja i položaja poduzetnika. Međutim, svakako najveća je novina obvezatna primjena nacionalnih Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja za sva ona poduzeća koja se ne smatraju velikima te čije dionice ili dužnički vrijednosti papiri nisu uvršteni na

organizirano tržište vrijednosnih papira niti se obavlja priprema za njihovo uvrštenje. To zapravo znači da su naša mala i srednja poduzeća za potrebe financijskog izvještavanja dužna primjenjivati novu računovodstvenu regulativu - nacionalne hrvatske standarde. Kao što je poznato, nacionalni računovodstveni sustav je od 1993. godine dominantno bio karakteriziran primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda odnosno Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja za sva poduzeća bez obzira na njihovu veličinu. Donošenjem ovog Zakona i izradom nacionalnih standarda naš sustav financijskog izvještavanja dobiva i nova obilježja. Izrada hrvatskih računovodstvenih standarda povjerena je Odboru za standarde financijskog izvještavanja. Zakonom je propisano da je Odbor nadležan analizirati i pratiti razvoj računovodstvene teorije i prakse, donositi HSFI-e kao i njihova tumačenja. Ono također objavljuje prijevode MSFI i sudjeluje u raspravi o njihovim nacrtima i prijedlozima, oblikuje i objavljuje stavove glede načela računovodstvenog sustava i njihove primjene te predlaže strukturu i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja ministru financija. S obzirom da su glavne aktivnosti Odbora u skorije vrijeme bile usmjerene na izdavanje HSFI-a, više o njima u nastavku.

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja temeljeni su na domaćoj računovodstvenoj teoriji i praksi, odrednicama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja te na IV. i VII. Direktivi EU. Iako su temeljeni na regulativama čiji ukupni opseg prelazi 2.500 stranica, nacionalni standardi su napisani na 151 stranicu. Već se iz ove činjenice može zaključiti da su izvršena brojna pojednostavljenja računovodstvenih postupaka i procedura. Problematika financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća regulirana je kroz ukupno 17 standarda koji pojedinačno obrađuju najznačajnije pozicije financijskih izvještaja. Općenito, svrha je ovih standarda "*propisati osnovu za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja, pomoć revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijski izvještaji u skladu sa HSFI te pomoć korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju podataka i informacija sadržanih u njima.*"¹ Cilj hrvatskih računovodstvenih standarda nije samo pružiti informaciju o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja ili o ostvarenim novčanim tijekovima u poduzeću već oni imaju za cilj i zadovoljenje javnog interesa na način da informacije prezentirane u financijskim izvještajima budu kvalitetne, transparentne i komparabilne na međunarodnoj razini. Poveznica svakog pojedinog standarda s njegovim izvorom prikazana je u tablici 1.

¹ Okvir za primjenu Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, str. 1.

Tablica 1: Struktura HSFI s pripadajućim izvorom

HSFI	IZVOR MRS / MSFI / Direktive EU
Predgovor i okvir	-
1. Financijski izvještaji	MRS 1, MRS 7, MSFI 5, IV. Direktiva EU
2. Konsolidirani financijski izvještaji	MRS 27, MRS 28, MRS 31, MRS 24, MSFI 3, IV. i VII. Direktiva EU
3. Rač. politike, promjena rač. rocjena, pogreške	MRS 1, MRS 2, MRS 8, MRS 18, IV. Direktiva EU
4. Događaji nakon datuma bilance	MRS 10, IV. Direktiva EU
5. Dugotrajna nematerijalna imovina	MRS 1, MRS 36, MRS 38, IV. Direktiva EU
6. Dugotrajna materijalna imovina	MRS 16, MRS 17, MRS 20, MRS 23, MRS 36, IV. Direktiva EU
7. Ulaganja u nekretnine	MRS 16, MRS 17, MRS 40, IV. Direktiva EU
8. DI namijenjena prodaji i prestanak poslovanja	MSFI 5, MRS 1, MRS 16, MRS 36, MRS 38, IV. Direktiva EU
9. Financijska imovina	MRS 17, MRS 27, MRS 32, MRS 39, IV. i VII. Direktiva EU
10. Zalihe	MRS 1, MRS 2, MRS 21, MRS 23, MRS 37, IV. Direktiva EU
11. Potraživanja	MRS 18, MRS 20, MRS 21, MRS 39, MSFI 5, IV. Direktiva EU
12. Kapital	MRS 1, MRS 8, MRS 12, MRS 16, MRS 27, MRS 32, MRS 38, MRS 39, MSFI 5, Okvir, IV. i VII. Direktiva EU
13. Obveze	MRS 1, MRS 12, MRS 17, MRS 37, MRS 38, MRS 39, IV. Direktiva EU
14. Vremenska razgraničenja	MRS 17, MRS 18, MRS 20, IV. Direktiva EU
15. Prihodi	MRS 1, MRS 2, MRS 11, MRS 16, MRS 18, MRS 20, MRS 21, MRS 23, MRS 36, MRS 37, MRS 38, MRS 39, MRS 40, MSFI 5, IV. Direktiva EU
16. Rashodi	MRS 1, MRS 2, MRS 11, MRS 12, MRS 16, MRS 17, MRS 21, MRS 23, MRS 36, MRS 37, MRS 38, MRS 39, MSFI 5, IV. Direktiva EU
17. Poljoprivreda	MRS 2, MRS 16, MRS 20, MRS 41, IV. i VII. Direktiva EU
Pojmovnik	-

Izvor: Prilagođeno prema Žager, K., Smrekar, N. (2008) Uz prijedlog Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja. *Financije i porezi*. Zagreb: TEB Poslovno savjetovanje d.o.o., br. 02/08, str. 69-78.

3. OBILJEŽJA MEĐUNARODNE RAČUNOVODSTVENE REGULATIVE ZA MALA I SREDNJA PODUZEĆA

Potreba za usklađivanjem računovodstvene prakse s ciljem postizanja veće usporedivosti jedan je od najvažnijih ciljeva harmonizacije financijskog izvještavanja. U procesu računovodstvene harmonizacije velika uloga pripada IASB-u što dokazuje i činjenica da danas više od stotinjak zemalja primjenjuje Međunarodne standarde financijskog izvještavanja ili svoje izvještavanje nastoji uskladiti s njima. Dosadašnja istraživanja pokazuju da su oni prekomplikirani za praktičnu primjenu u malim i srednjim poduzećima kako zbog manjeg opsega potrebnih informacija, odnosa troškova i koristi, tako i zbog nekih područja koja nisu od velikog značenja za segment malog poduzetništva kao, primjerice, izvještavanje po segmentima, zarade po dionici i sl. Uviđajući kompleksnost i probleme primjene cjelovitih MSFI-a u segmentu malih i srednjih poduzeća, IASB pokreće projekt izrade posebnih standarda koji će biti dizajnirani specijalno za mala i srednja poduzeća. Mišljenja su da globalni standardi financijskog izvještavanja te njihove koristi nisu ograničene samo za poduzeća čije vrijednosnice kotiraju na javnom tržištu kapitala već su neophodni za sva poduzeća. Često se ističe da postojanje komparabilnih financijskih izvještaja malih i srednjih poduzeća postaje nužnost iz nekoliko razloga, a ponajprije radi činjenice da mnoga MSP koriste sredstva inozemnih kreditnih institucija. Ona također posluju na inozemnom tržištu te sklapaju poslove s inozemnim poslovnim partnerima, investitorima koji procjenjuju poslovanje poduzeća temeljem pouzdanih informacija proizašlih iz usporedivih financijskih izvještaja. Da izrada novog seta Standarda nije jednostavan već dugotrajan, složen i vrlo zahtjevan put, pokazuje i kronologija projekta (tablica 2).

Specifične potrebe financijskog izvještavanja MSP-a su prepoznate, izvršena su mnogobrojna pojednostavljenja koja su u konačnici rezultirale objavom Nacrta MSFI za MSP u veljači 2007. godine. Nakon testiranja predloženog Nacrta, višegodišnjih napora, raznih konzultacija i revidiranja pojedinih standarda, na početku srpnja 2009. godine objavljena je finalna verzija Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća. Uz Standarde izdana su i dva zasebna dokumenta (Osnove za zaključke i Ilustrativni financijski izvještaji - njihovo prezentiranje i objavljivanje) koja nadopunjuju i detaljnije objašnjavaju navedene standarde.

MSFI za MSP se organizacijski ne razlikuje mnogo od cjelovitih MSFI-a. Značajnije razlike su vidljive u kvantiteti gdje je uočljivo smanjenje opsega standarda za više od 90% (broj stranica je reducirana s preko 2500 stranica na 230). Različitost MSFI i MSFI za MSP moguće je promatrati i u odabiru tema koje nisu relevantne za tipično malo i srednje poduzeće (zarade po dionici, financijsko izvještavanje za razdoblja tijekom godine, izvještavanje po segmentima te računovodstveni tretman imovine namijenjene prodaji). Nadalje neke od računovodstvenih politika više nisu dozvoljene ovim Standardom jer se dopušta primjena samo najjednostavnije metode, izvršena su pojednostavljenja u dijelu priznavanja i mjerenja te su značajno smanjeni zahtjevi glede objavljivanja. Osnovna namjera IASB-a je bila izraditi samostalni dokument ("stand-alone document") koji će regulirati financijsko izvještavanje tipičnog poduzeća s oko 50 zaposlenih. Upravo taj koncept "50 zaposlenih" bila je nit vodilja pri određivanju sadržaja Standarda. Treba napomenuti da

ovo nije kriterij određivanja korisnika standarda već se korisnici definiraju kvalitativno², a svakom zakonodavstvu je dana sloboda određivanja vlastitih kriterija. Također je važno istaknuti da objava ovih standarda ne obvezuje zemlje koje su dosada propisivale primjenu cjelovitog seta MSFI za segment MSP na njihovu primjenu već je donošenje odluke o usvajanju ovih standarda, kao i njihovo stupanje na snagu prepušteno nadležnosti svakog pojedinog zakonodavstva. MSFI za MSP se sastoji od 35 tematski organiziranih standarda. Na kraju standarda se nalazi rječnik pojmova kao i tablica koja povezuje svaki pojedini Standard s njegovim izvorom (tablica 3).

Tablica 2: Povijest projekta MSFI za MSP

POVIJEST MSP PROJEKTA	
rujan 2003.	Elaborat o svjetskim kreatorima računovodstvenih standarda
lipanj 2004.	Dokument za diskusiju - preliminarna razmatranja računovodstvenih standarda za mala i srednja poduzeća
travanj 2005.	Upitnik za osoblje o mogućim modifikacijama priznavanja i mjerenja za MSP
listopad 2005.	Javna rasprava sa članovima IASB-a o mogućim pojednostavljenjima priznavanja i mjerenja
siječanj 2006.	Radna skupina pregledava kompletirani Nacrt i daje preko 80 pisanih preporuka IASB-u (otprilike 75% je inkorporirano u objavljenom Nacrtu)
veljača 2007.	Nacrt MSFI za MSP je objavljen za javnu raspravu. Rok za davanje komentara je bio 30. studenog 2007.
lipanj 2007.	IASB pokreće sveobuhvatan program testiranja predloženog Nacrta
studen 2007.	Rok za komentare na Nacrt i testiranje Nacrta je istekao. Primljena su 162 pisma komentara i prijedloga. U testiranju Nacrta sudjelovalo je 115 malih i srednje velikih poduzeća iz 20 zemalja.
travanj 2009.	Odboru je predana radna verzija konačnog prijedloga MSFI za MSP za pisane komentare.
1. lipanj 2009.	01. lipnja predana je konačna verzija MSFI za MSP Odboru za standarde financijskog izvještavanja za izglasavanje.
9. srpnja 2009.	<i>Međunarodni standardi financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća (MSFI za MSP) su usvojeni i javno objavljeni.</i>

Izvor: *IFRS for SMEs Fact Sheet*. Dostupno na: www.iasb.org (10.09.2009.).

² MSFI za MSP definira mala i srednja poduzeća kao ona koja nemaju javnu odgovornost i objavljuju financijske izvještaje opće namjene za vanjske korisnike (pod vanjskim korisnicima razumijevaju se dioničari, postojeći i potencijalni kreditori, kreditne rejting agencije i sl.).

Tablica 3: Međunarodni standardi financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća s pripadajućim izvorom

	Nacrt standarda	Izvor MRS/MSFI
	Predgovor	-
1.	Mala i srednja poduzeća	-
2.	Računovodstvena načela i standardi	OKVIR, revidirani MRS 1 (2007)
3.	Prezentiranje financijskih izvještaja	MRS 1
4.	Izvještaj o financijskom položaju	MRS 1
5.	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti i izvještaj o dobiti	MRS 1
6.	Izvještaj o promjenama glavnice i izvještaj o sveobuhvatnoj i zadržanoj dobiti	MRS 1
7.	Izvještaj o novčanom tijeku	MRS 7
8.	Bilješke uz financijske izvještaje	MRS 1
9.	Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji	izmijenjen MRS 27 (2008)
10.	Računovodstvene politike, procjene i pogreške	MRS 8
11.	Osnovni financijski instrumenti i ostali financijski instrumenti	MRS 32, MRS 39, MSFI 7
13.	Zalihe	MRS 2
14.	Ulaganja u podružnice	MRS 28
15.	Ulaganja u zajedničke pothvate	MRS 31
16.	Ulaganja u nekretnine	MRS 40
17.	Nekretnine, postrojenja i oprema	MRS 16
18.	Nematerijalna imovina osim goodwilla	MRS 38
19.	Poslovne kombinacije i goodwill	revidiran MSFI 3 (2008)
20.	Najmovi	MRS 17
21.	Rezerviranja i nepredviđeni događaji	MRS 37
22.	Obveze i glavnica	MRS 1, MRS 32
23.	Prihodi	MRS 11, MRS 18
24.	Državne potpore	MRS 20
25.	Troškovi posudbe	MRS 23
26.	Isplate s temelja dionica	MSFI 2
27.	Umanjenje imovine	MRS 2, MRS 36
28.	Primanja zaposlenih	MRS 19
29.	Porez na dobit	MRS 12
30.	Učinci promjena tečaja stranih valuta	MRS 21
31.	Hiperinflacija	MRS 29
32.	Događaji nakon datuma bilance	MRS 10
33.	Objavljivanje povezanih osoba	MRS 24
34.	Specijalizirane aktivnosti	MRS 41, MSFI 6 MSFI 6
35.	Prijelaz na MSFI za MSP	MSFI 1
	Rječnik pojmova	

Izvor: MSFI za MSP. Dostupno na: www.iasb.org (10.09.2009.)

4. PODRUČJA MOGUĆIH USKLAĐENJA NACIONALNE I MEĐUNARODNE RAČUNOVODSTVENE REGULATIVE ZA MALA I SREDNJA PODUZEĆA

S obzirom na činjenicu da su nedavno izdani Međunarodni standardi financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća, zanimljivo bi bilo uočiti koja su to područja financijskog izvještavanja regulirana na drugačiji način u odnosu na važeće nacionalne standarde (HSFI). Općenito se mogu uočiti razlike ponajprije formalne prirode. HSFI su, za razliku od međunarodnih standarda, strukturirani prema bilančnim pozicijama. S druge strane, MSFI za MSP ima detaljnije razrađenu strukturu pa je očekivano da, za razliku od HSFI-a, ista područja obrađuje u više pojedinačnih standarda. Također i manji opseg nacionalnih standarda ukazuje na to da su određena područja detaljnije regulirana u predloženom MSFI za MSP (umanjenje imovine, objavljivanje povezanih osoba, primanja zaposlenih, hiperinflacija i dr.).

Financijski izvještaji, kao temeljni output računovodstvene evidencije, svakako zauzimaju važno mjesto kako unutar nacionalnih tako i međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Općenito, sukladno odredbama obaju standarda (HSFI 1 i MSFI za MSP 3) financijski izvještaji trebaju fer i istinito prezentirati financijski položaj, uspješnost i novčane tokove poduzeća. I jedan i drugi model financijskog izvještavanja predlaže sastavljanje cjelovitog seta financijskih izvještaja: bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o promjenama kapitala, izvještaja o novčanom tijeku te bilješki uz financijske izvještaje. MSFI za MSP 3 je usklađen s izmjenama MSFI 1 pa dopušta malo drugačiji set financijskih izvještaja, tj. predlaže izradu novog izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti. Konkretno: mala i srednja poduzeća mogu ili sastavljati jedinstveni izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti ili mogu sastavljati dva izvještaja zasebno kao izvještaj o dobiti i kao izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti tako da isti počinje s dobiti odnosno gubitkom i prikazuje sve ostale stavke sveobuhvatne dobiti. Iako HSFI nigdje posebno ne naglašava, Zakon o računovodstvu dopušta iznimku sastavljanja izvještaja o promjenama kapitala i izvještaja o novčanom tijeku za mala poduzeća, stoga su ona dužna sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke. Glede sastavljanja izvještaja o novčanom tijeku³ sukladno odredbama MSFI za MSP i HSFI dopuštena je primjena ili direktne ili indirektna metode sastavljanja izvještaja. Važno je u pogledu strukture izvještaja istaknuti sljedeće: MSFI za MSP propisuje informacije koje je potrebno objaviti, ali ne i izgled (formu) izvještaja, dok HSFI ne propisuje koje informacije treba objaviti već se poziva na Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 38/08.). S obzirom da se Pravilnik odnosi na sva poduzeća, neovisno o veličini, i veliki i mali će sastavljati financijske izvještaje prema istoj propisanoj shemi. Također su prisutne i neke razlike terminološke prirode (tekuća/netekuća i kratkotrajna/dugotrajna imovina, izvještaj o financijskom položaju i bilanca, izvještaj o dobiti i račun dobiti i gubitka, glavnica i kapital i sl.). Detaljniju usporedbu vidjeti u tablici.

³ Prilikom donošenja MSFI za MSP bilo je prijedloga da se izvještaj o novčanom tijeku izostavi iz seta temeljnih financijskih izvještaja, ali taj prijedlog nije prihvaćen.

Tablica: Komparativni prikaz financijskih izvještaja prema HSFI i MSFI za MSP

HSFI 1	MSFI za MSP 4,5,6,7,8
Bilanca <ul style="list-style-type: none"> • imovina, obveze i kapital • nisu propisane informacije koje treba objaviti, a struktura je propisana Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja • terminološke razlike: kratkotrajna (kratkoročna) i dugotrajna (dugoročna) imovina (obveza), kapital 	Izvještaj o financijskom položaju <ul style="list-style-type: none"> • imovina, obveze i glavnica • propisane informacije koje treba objaviti, ali ne i struktura izvještaja • terminološke razlike: tekuća i netekuća imovina i obveze, glavnica
Račun dobiti i gubitka <ul style="list-style-type: none"> • metoda ukupnih troškova klasificiranih prema prirodnim vrstama • poslovne, financijske i izvanredne - ostale aktivnosti • nisu propisane informacije koje treba objaviti, a struktura je propisana Pravilnikom 	Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti <ul style="list-style-type: none"> • metoda ukupnih troškova klasificiranih prema prirodnim vrstama ili prema funkciji • poslovne, financijske aktivnosti⁴ • propisane informacije koje treba objaviti, ali ne i struktura izvještaja
Izvještaj o promjenama kapitala <ul style="list-style-type: none"> • nisu propisane informacije koje treba objaviti, a struktura je propisana Pravilnikom 	Izvještaj o promjena glavnice <ul style="list-style-type: none"> • izvještaj o dobiti i zadržanoj dobiti • propisane su informacije koje treba objaviti, ali ne i struktura izvještaja
Izvještaj o novčanom tijeku <ul style="list-style-type: none"> • direktna i indirektna metoda • poslovne, investicijske i financijske aktivnosti • nisu propisane informacije koje treba objaviti, a struktura je propisana Pravilnikom 	Izvještaj o novčanom tijeku <ul style="list-style-type: none"> • indirektna ili direktna metoda • poslovne, investicijske i financijske aktivnosti • propisane informacije koje treba objaviti, ali ne i struktura izvještaja
Bilješke <ul style="list-style-type: none"> • propisane informacije koje treba objaviti • smanjen obujam propisanih stavki za mala poduzeća • standardi pojedinačno propisuju što je nužno objaviti u bilješkama 	Bilješke <ul style="list-style-type: none"> • propisane informacije koje treba objaviti, ali ne i struktura izvještaja • propisan redoslijed prezentiranih informacija • standardi pojedinačno propisuju što je nužno objaviti u bilješkama

Izvor: HSFI (www.osfi.hr) i MSFI za MSP (www.iasb.org)

Osim razlika u sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja, značajnije razlike mogu se uočiti i u dijelu računovodstvenog tretmana određenih segmenata izvještavanja

⁴ Aktivnosti se ne spominju direktno već se mogu "iščitati" kroz popis informacija koje treba objaviti u izvještaju o dobiti (MSFI za MSP 5) i kroz ilustrativne primjere izdane u zasebnom dokumentu. Također, MSFI za MSP ne dopušta pojavu izvanrednih aktivnosti za razliku od HSFI-a koji alternativno te aktivnosti naziva izvanrednim (ostalim).

ponajprije radi činjenice što međunarodni standardi uključuju samo jednostavniju opciju. Konkretnije: međunarodni standardi za *naknadno mjerenje nekretnina, postrojenja i opreme te nematerijalne imovine* ne dozvoljavaju primjenu modela revalorizacije dok HSFI dopušta da poduzeće u okviru svojih računovodstvenih politika usvoji jedan od dvaju predloženih modela mjerenja imovine nakon početnog priznavanja: ili model troška⁵ ili model revalorizacije⁶. U međunarodnim standardima za MSP glede *kapitalizacije troškova posudbe te troškova razvoja* postoji jasna odredba gdje se ni u kom slučaju ne dozvoljava njihovo uključivanje u vrijednost imovine već se nastali troškovi odmah iskazuju kao rashodi razdoblja u kojem su i nastali, što kod HSFI-a nije slučaj. Također su i u dijelu međunarodnih standarda izvršena brojna pojednostavljenja, priznavanja i mjerenja financijskih instrumenta, goodwilla i nematerijalne imovine s neograničenim vijekom trajanja, te su propisani manji zahtjevi glede objavljivanja potrebnih informacija.

Temeljem prethodno navedenoga pokazuje se da postoje stanovite neusklađenosti međunarodne i nacionalne regulative, stoga zasigurno predstoji razdoblje u kojem će se detaljnije razmotriti dana rješenja te će ih se nastojati učiniti što prihvatljivijima za računovodstvenu praksu u našim mnogobrojnim malim i srednjim poduzećima.

5. ZAKLJUČAK

Područje financijskog izvještavanja od posebnog je značenja za sva poduzeća. Uzimajući u obzir specifične potrebe malih i srednjih poduzeća, ali i njihovu brojnost u ukupnom broju registriranih poduzeća, ne čudi činjenica da se u posljednje vrijeme sve veća pozornost pridodaje upravo njima. Dosadašnja iskustva su pokazala da su MSFI-i komplicirani za uporabu segmentu SME poduzeća, stoga IASB izdaje posebne računovodstvene standarde za taj segment poduzeća kojima se nastoji "olakšati" primjena standarda pojednostavljenjem u kontekstu opsežnosti, smanjenja broja danih alternativa te u području priznavanja i mjerenja elemenata financijskih izvještaja. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća nisu bili javno objavljeni u vrijeme izdavanja hrvatskih računovodstvenih standarda. Međutim danas se nakon prve godine primjene i objave financijskih izvještaja sukladno HSFI može reći da postoje područja nacionalnih standarda koja nisu regulirana na isti način te je vrlo vjerojatno da će kreatori nacionalne računovodstvene regulative nastojati revidirati i uskladiti postojeća nacionalna rješenja s predloženim međunarodnim rješenjima. Međutim kojim intenzitetom i u kojoj mjeri će se provesti harmonizacija nacionalne i međunarodne regulative financijskog izvještavanja pokazat će vrijeme.

⁵ Model troška karakterizira da se imovina se iskazuje po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja.

⁶ Model revalorizacije karakterizira da se imovina čija se fer vrijednost može pouzdano mjeriti iskazuje po revaloriziranom trošku - fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za kasnije akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja.

LITERATURA

1. *IFRS for SMEs Fact Sheet*. (2009) London: IASB. Dostupno na: <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/F4FFF721-62A4-4E02-BCB7-A0BD7A6D4FF8/0/PRIFRSforSMEs.pdf> [10.09.2009.]
2. *Ilustrativni financijski izvještaji - njihovo prezentiranje i objavljivanje (Illustrative Financial Statements and Presentations and Disclosure Checklist)* (2009) London: IASB. Dostupno na: www.iasb.org [10.09.2009.]
3. Mamić Sačer, I., Žager, K. (2008) Usporedba: MSFI vs. HSFI, prednosti i nedostaci, problemi primjene i usporedivost. U: Gulin, D., ur. *Zbornik radova 43. simpozija: Financije i računovodstvo u funkciji jačanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, 05. - 07. lipnja 2008.*, Pula. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.
4. *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća, (International Financial Reporting Standards for Small and Medium-sized Entities)* (2009) London: IASB. Dostupno na: www.iasb.org [10.09.2009.]
5. Narodne novine (2008) *Hrvatski standardi financijskog izvještavanja*. Zagreb: Narodne novine d.d., br.30/08.
6. Narodne novine (2008) *Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja*. Zagreb: Narodne novine d.d., br. 38/08.
7. Narodne novine (2007) *Zakon o računovodstvu*. Zagreb: Narodne novine d.d., br. 109/07. Dostupno na: www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2007/3174.htm [10.09.2009.]
8. *Osnove za zaključke (Basis for Conclusions)* (2009) London: IASB. Dostupno na: www.iasb.org [10.09.2009.]
9. Smrekar, N. (2009) *Utjecaj harmonizacije financijskog izvještavanja na razvoj malih i srednjih poduzeća*. Specijalistički poslijediplomski rad. Zagreb: Ekonomski fakultet.
10. Žager, K., Smrekar, N. (2008) Uz prijedlog Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja. *Financije i porezi*. Zagreb: TEB Poslovno savjetovanje d.o.o., br. 02/08, str. 69-78.
11. <http://www.iasb.org/News/Press+Releases/IASB+publishes+IFRS+for+SMEs.htm> [10.09.2009.]
12. <http://www.iasplus.com/standard/ifrsforsmes.htm> [10.09.2009.]